

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Pranciškanska ulica št. 8 (blakarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 86—.

Posamezne številke po 8 vin.

# ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer inerati: enostopna petlitrska 50 vin., pogojen prostor, posilna in rekene 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 798.

V Ljubljani, v sredo dne 4. februarja 1914.

Leto IV.

## Kranjski deželni zbor.

Vrata zbornice v deželnem dvorcu se zopet odpirajo. Poslanci kranjskega ljudstva se shajajo na delo v blagor dežele in njenega prebivalstva.

Tako bi moralo biti. Tako se bodo tudi glasile pesmi vladajoče stranke, vračajoče se z enako večino, kakršno je imela pred volitvami. Če tudi pri volitvah ni bilo vse tako, da bi morali vriskati in je dr. Lampe dobro vedel, zakaj se je na Gorenjskem jezil, so si vendar Šusteršičevi trabanti ohranili gospodstvo in krmilo dežele ostane v njihovih rokah. Zato bo vse, kar se bo godilo v deželnem dvorcu, čista ljudska volja.

Kdor ne gleda z naočniki klerikalne stranke, opazi nekoliko drugačno sliko. Sestava kranjskega deželnega zbora se nikakor ne vje-ma z resničnim razmerjem strank v deželi, se ne more vjemati, kajti kar je zgrajeno na zgrešeni podlagi, mora biti zgrešeno v zgradbi. Petina poslancev v deželnem parlamentu ne zastopa nobenega ljudstva, temveč svoje fevdalne predprave. In tudi ostale štiri petine mandatov niso razdeljene po načelu enakih pravic: volilci so uvrščeni v razrede kakor šarže in prostaki pri voljkih, pravice so jim neenako odmerjene, veliko število doraslih deželanov voli sploh le po imenu, oddaja glasovnice, kakor mu ukazuje zakon, pa vendar ne more izvoliti ne enega svojega poslanca.

Veljavna volilna pravica je temeljni greh kranjskega deželnega zbora. Če vidi delavstvo v njem deset gospodov, ki zastopajo vsega skupaj petdeset ljudi in dobivajo mandate brez vsakega boja, brez najmanjšega duševnega truda, kvečjemu da vlečejo dolge in kratke slamice zanje, samo pa nima kljub svojemu številu, kljub svojemu gospodarskemu in političnemu pomenu ne enega zastopnika, tedaj ne more nihče zahtevati od delavstva, da naj smatra deželni zbor za ljudsko zastopstvo in da naj mu zaupa.

V zadnjem zasedanju pred razpustom je dejal dr. Lampe, poleg dr. Šusteršiča najvplivnejši mož v deželnem dvorcu, da splošna in enaka volilna pravica že pride, češ noben napredek se ne da trajno zadrževati. Ta znanost ni nova, in dr. Lampe, ki je brezdvomno ambiciozen gospod, ne bi smel svoje, oziroma svoje stranke naloge tako lahko jemati. Politika ni sama teorija; če stoji klerikalna stranka res, kakor je včasih prisegala, na stališču splošne in enake volilne pravice, tedaj je njena dolžnost prav sedaj, ko ima moč v rokah, da se praktično bojuje zanje.

Ko je bila sedanja vladajoča stranka še v manjšini, so vse njene programatične izjave prekipemale demokratizma. V boju za državnozborsko volilno pravico se je udeleževala celo shodov in demonstracij socialne demokratične stranke, in že v tistih časih je strastno zahtevala splošno in enako volilno pravico tudi za deželni zbor. Kar je zahtevala kot manjšina, to je dolžna izpolniti kot večina. S filozofično opazko, da premaga napredek vse ovire, se ne plačuje tak dolg.

Ako bi imela klerikalna stranka resno voljo, bi morala predvsem spoznati, da so razmere za demokratični volilnopravni boj zelo ugodne. Tudi dr. Lampe menda ne misli, da pripelje splošna in enaka volilna pravica kakor Lohengrin, ali pa da se zbudi kralj Matjaž in jo razglasi v svojem prvem prestolnem govoru. Napredek zmaga, ali za zmago je treba boja. In klerikalci bi si morali biti vsaj na jasnem, če naj zmaga volilna pravica z njimi ali proti njim. Če jim je to vse eno, tedaj je stališče dr. Lampeta razumljivo; verjetno pa vendar ni, da bi bili za to vprašanje popolnoma ravnodušni, kajti če zmaga proti njim, jih premaga. Kdor jih sicer posluša, pa mora soditi, da pripisujejo svoji stranki večno življenje, in za-

to bi bilo zelo čudno, če bi hoteli napraviti iz svoje stranke tisto zapreko, ki jo mora razvoju premagati in ki jo po Lampetovih besedah gotovo premaga.

Torej bi ostala klerikalcem le naloga, da pospešijo splošno in enako volilno pravico. Nikakor pa ne smejo misliti, da se zato nič ne nudi. Razvoj si ne izbira tistega tempa, ki si ga žele stranke, bodisi da so na krmilu. Danes še ne bo na Kranjskem revolucije zaradi deželnozborske volilne pravice; ali že danes je nezadovoljnost z brezpravnostjo delavstva tako velika, da bi klerikalci o njej pač resneje razmišljali, če ne bi bili preveč pijani svoje moči. Socialna demokracija je s tega stališča lahko celo zadovoljna, da ji zadnje volitve niso prinesle pozitivnega uspeha, ker je delavstvu tem očitnejše, da se ne sme zanašati na kakšno slučajno ugodno kombinacijo, ampak da mora pričakovati zastopstvo, katero mu gre, le po politični enakopravnosti.

Splošna in enaka volilna pravica naleti gotovo na zapreke. To pa velja za vsako reformo: tudi klerikalci so morali odstraniti ovire da so dobili večino v deželnem zboru. Veleposesniki smatrajo svoj fevdalni privilegij za nedotakljivo svetost, in grof Štirgkh se navdušuje za interesna zastopstva. Ali ko se je pričel boj za državnozborsko volilno reformo, so bile zapreke veliko večje in baron Gautsch je l. 1905, celo trdil v parlamentu, da ne bo v Avstriji nikdar mogoča splošna in enaka volilna pravica.

Na katere zapreke pa se morajo klerikalci ozirati? Če je v njihovem demokratizmu le senca resnice, tedaj ne morejo pred ljudstvom zagovarjati nezaslihanih veleposesniških predprav. Kako naj se upajo dopovedati kmetu, da je v redu, če »voli« pet, šest, sedem več alimanih aristokratskih gospodov svojega poslanca, medtem ko se mora kmečko ljudstvo celih okrajev združiti, da dobi svojega zastopnika? Veleposesniški privilegij obstoja na škodo ljudstva. Če ni veleposesniških volilcev niti en odstotek, pa imajo čez dvajset odstotkov vseh sedežev v deželnem zboru, tedaj niso njih mandati le dekoracija, ampak veličansko prikrašanje ljudskih pravic.

In vlada?... Neprenehoma čitamo v vodilnem klerikalnem glasilu, da je S. L. S. pri-siljena, da vodi ostro opozicijo proti vladi. Slišali smo glasove, katerih še nismo bili va-jeni. Klerikalni list je kritiziral razmere na Kranjskem, katere je njegova stranka doslej vsaj molče tolerirala, in po deželi je šel celo glas, da obstojajo z njenim izrecnim dovolje-njem. Resnično opozicijska stranka se ne more ustrašiti vladne prepovedi, če ve, da se lahko zanaša na ljudstvo. In težko bi bila podpora ljudstva še za kakšno reč tako gotova kakor za splošno in enako volilno pravico.

Vprašanje, ki ga je treba rešiti, je torej le to, če ima klerikalna stranka voljo za splošno in enako volilno pravico. Boj zanje pa bi bil tem lažji, ker je v tej stvari vsa dežela ene misli. Razum peščice veleposesnikov so vse stranke — ne enkrat! — obvezno izjavile, da stoji na stališču splošne in enake volilne pravice. Ako stopijo pred ljudstvo in ga pozovejo v boj za prvi pogoj enakopravnosti, razvoja in napredka, nastane po deželi gibanje, katere-mu se ne morejo trajno zoperstavljati ne veleposesniki ne vlada. Signal za tak boj pa bi moral priti iz deželnega zbora, zakaj tedaj bi ljudstvo imelo zagotovilo resnega namena.

Za klerikalno stranko velja: Hic Rhodus, hic saltat! Če ne prinese v deželnem zboru načrta za splošno in enako volilno pravico, tedaj so vse njene demokratične besede brez cene. To pa se razkrije tudi ljudstvu, ki je poslušalo klerikalne govore in obljube in bo razumelo zahtevo, da se izpolni zaveza.

## Pogreška grofa Czernina.

Ogrski parlament ima zopet razburljivo afero. Izjemoma ne gre za panamizem, ki je v Budimpešti najpogostejši na dnevnem redu. Ne-ka izjava avstrijskega poslanika v Bukareštu grofa Czernina je razburila duhove tako, da je za nekaj časa pozabil Marjetin otok, igrališ-šča po ogrskih kopališčih in blagajna vladne stranke. Grof Tisza se nekaj pogaja z voditelji ogrskih Rumunov, katere bi rad vpregel pred svoj voz, pa jim zato obljublja neke narodne koncesije. Z ozirom na ta pogajanja se je ogla-sil pri grofu Czerninu zastopnik budimpeštanskega lista »Az Est« in ga je vprašal za nje-govo mnenje. Grof Czernin je namreč že prej nekaj pisal o rumunskem vprašanju in se moč-no zameril madjarskim nacionalistom. Ali ta-krat še ni bil poslanik. Zda se je zdelo ogr-skemu listu pikantno objaviti njegovo mnenje in grof Czernin mu ga je res povedal. Dejal je med drugim to:

»Kdorkoli pravi, da pripadniki rumunske narodnosti na Ogrskem nimajo potrebnih pravic, ima prav: in če se loti grof Tisza, ki je neomajan ogrski patriot, naloge, da popravi ta

položaj, je že to dejstvo zadosten dokaz, da gre za pravično postopanje. Moje mnenje je to, da je neizogibno potrebno, da se Ogrska in tjeni državljani rumunske narodnosti razumejo.«

V ogrskem parlamentu so veliko debatirali o tem, kaj sme in kaj ne sme govoriti poslanik. Tudi Tisza je obžaloval, da je Czernin dal tak intervju od sebe. Nas to diplomatično vprašanje ne zanima prav preveč. Tudi drugi avstro-ogrski zastopniki v tujini so že napravili sitnosti svoj državi. Grof Tisza in grof Berchtold naj se sama zmenita z grofom Czerninom. Ali neka-tere malenkosti so v tej aferi in poleg nje splošno zanimive.

Czernin je prišel v Bukarešto na mesto kneza Fürstenberga. Ko je bil ta poslanik v Rumuniji, se je tam izvršil znani politični preobrat, katerega so označevali strastni klici »Dol z Avstrijo!« po ulicah glavnega mesta. Pravijo, da je Fürstenberg nerodno opravil svojo poslaniško službo in verjeti je že, da ni bil njegov diplomatični velem preobil. Toda nad po-moščnikom Fürstenbergom je bil mojster Berch-told in politika, katere on ne odobrava, tudi v

poslaniški palači v Bukareštu ni bila mogoča. Za svojo jezo so imeli Rumuni različne vzroke. Zadnji pa ni bil ta, da so videli in vedei, kako se godi njihovim rojakom na Ogrskem.

Naj je grof Czernin zagrešil napako ali pa ne, spoznal je vsekakor, da se ne more zunanja politika delati brez obzira na notranjo. Če bi Nemci v Avstriji tožili, da jih država zatira in če bi mogli podpirati svoje tožbe z dokazi, bi zveza z Nemčijo kmalu splavala po vodi. In če Rumuni v Erdelju lahko kažejo, kako se nape-njajo »patriotje«, da bi jih pomadjarili, pa po-slušajo te tožbe Rumuni na Rumunskem, je na-ravno, da mora vsled tega trpeti razmerje med Avstro - Ogrsko in Rumunijo.

Avstrija je tako nesrečna, da prebivajo vse okrog nje narodi, ki imajo rojake tudi pri nas. Rusini žive na Ruskem in v Avstriji, Poljaki na Ruskem, Pruski in v Avstriji, Nemci v Nem-čiji, Švici in Avstriji, Italijani v Italiji, Švici in v Avstriji, Jugoslovani na Balkanu in v Avstriji. In če ima grof Czernin prav, da je za dobro raz-merje z Rumunijo potrebna zadovoljnost Ru-

munov v Avstriji in na Ogrskem, se to lahko generalizira in pravi: Za dobro razmerje do svojih sosedov je za Avstro-Ogrsko potrebno, da so vsi njeni narodi zadovoljni.

Te velike resnice še ni vpošteval noben zu-nanji minister in noben ministrski predsednik pri nas, kjer je sploh zunanja politika tako lo-čena od notranje, da ubogi Štirgkh navadno niti ne ve, kaj se godi na Ballplatzu. Če bi imel avstrijski parlament kaj vpliva na zunanjo poli-tiko, bi se tudi potrebe notranje politike, veliko bolj nazorno, veliko bolj plastično pokazale. Ako ne bi bili med avstrijskimi, ogrskimi in skup-nimi zadevami kitajski zidovi, bi se nemara tudi kakšnemu ministru zasvetilo, da v politiki ne gre kakor pri igralni mizi: Tarok igra z enimi kartami, mariage pa z drugimi.

Dokler pa ljudstvo ne spozna, da je vsa po-litika le takrat dobra, če služi njegovim potre-bam, pa naj se imenuje notranja ali zunanja, tudi ministri ne bodo spoznali, da je treba v notranji in v zunanji politiki vedno misliti na ljudstvo in njegove koristi.

## Dnevne beležke.

— Prva seja kranjskega deželnega zbora bo v četrtek 5. februarja ob 11. dopoldne s sle-dečim dnevnim redom: 1. Otvoritev deželnega zbora. 2. Objava deželnih poslancev. 3. Nazna-nila deželnozborskega predsedstva. 4. Volitev 4 zapisničarjev. 5. Volitev 4 rediteljev. 6. Voli-tev odsekov. 7. Volitev deželnega odbora. 8. Poročilo deželnega odbora o novih splošnih volitvah za deželni zbor. 9. Poro-čilo deželnega odbora o začasnem pobiranju deželnih priklad leta 1914.

— S seje kranjskega deželnega odbora. Za upravo skupnega vodovoda v občini Spodnji in Gornji Logatec se izdela in predloži dežel-nemu zboru poseben zakonski načrt. — Petici-ja mestne občine ljubljanske za reden letni prispe-vek k stroškom c. kr. obrtne šole in prošnja »Slovenskega planinskega društva« za redno podporo se odstopita deželnemu zboru. — Isto-tako naj deželni zbor sklene poseben pravilnik za revidiranje deželne banke. Revizorji naj do-be za svoje poslovanje primerno odškodnino. — Odpoved deželnega lekarnarja se vzame na znanje. — Gradba vodovoda Stari trg in okolica se odda najnižjemu ponudniku trdki A. Mure v Moravskih Hranich za 147.945 K. — Za de-želni muzej se nakupijo carniolica iz zbirke pla-zivcev in dvoživk umrlega profesorja Schrei-berja v Gorici. — Zahteva obratne bolniške blagajne Gassner & Glanzmann v Trzinu, da naj je deželna bolnišnica dopisuje v nemškem jeziku, se odkloni. — Prošnja šolskih sester v Repnjah za prispevek k gradbi novega šolskega poslopja se odstopi pred vsem priporočilno do-mači občini. — Dovoljilo se podpore sledečim gasilnim društvom: St. Vid nad Vipavo 200 K, Naklo (za »Gasilni dom«) 800 K, Stara Loka 200 K, Trebelno 300 K, Dobrava pri Bledu 350 K, Zasip 300 K, Gorje 400 K. — Poročilo o deželnozborskih volitvah se predloži dežel-nemu zboru brez vsakega meritornega pred-loga. Večina deželnega odbora dvomi o veljav-nosti volitev v dolenski in notranji mestni skupini in v mestni skupini Kranj - Škofja Loka.

— Samomori med vojaki. Znano je, da je Avstrija ena onih držav, kjer je razmeroma največ samomorov med vojaki. Vojške obla-sti ravnavajo s temi samomori kaj skrivnostno, nikdar ne vedo ali pravzaprav nočejo vedeti vzrokov. Kadarkoli pa izve javnost o vzrokih samomora, tedaj je skoro vedno eden in isti: Sekatura. Domobranski minister Georgi je pa drugega mnenja: 23. januarja je odgovarjal na interpelacijo socialno demokratičnih poslancev glede pogostih samomorov v armadi in dejal je, da se fantje streljajo zato, ker nimajo veselja do službovanja. To mu bo vsakdo rad verjel, da nimajo fantje ravno prevelikega veselja za službo, kjer morajo požirati dan na dan najgrše psovke. Ali ne, pravi gospod Georgi, veselje do vojskega službovanja jemljejo fantom protimi-litaristični članki po časopisih in protimilitari-stična agitacija. In zato sklepa dalje, da bi časopisje ne smelo prinašati nikakršnih vesti v protivojaškem duhu. No, v teku odgovora je pa povedal tudi domobranski minister, koliko vo-jakov je bilo kaznovanih leta 1912 zaradi trpin-čenja in grdega ravnanja s podložniki. In ta statistika kazni je prav jasen odgovor na vprašanje za vzroki samomorov. Gospod Georgi je povedal: Leta 1912 je bilo kaznovanih pri c. in kr. armadi 237 oseb zaradi poniževalnega pso-vanja ali trpinčenja podložnih. Od teh je dobilo zapor do petih mesecev 38 oseb, 189 oseb ka-zen v ječi do petih mesecev, 10 oseb čez 1 leto,

52 je izgubilo šarže. Pri c. kr. domobranstvu je bilo kaznovanih: 23 oseb zaradi trpinčenja, od teh šest oseb z zaporom do 2 mesecev, 10 z ječo do 5 mesecev, 1 oseba z ječo nad 1 letom, 5 zaradi poniževalnega psovnanja z ječo do šest tednov; zaradi trpinčenja izven službe 11 oseb, 5 podčastnikov je izgubilo šaržo. No, te številke pač dovolj jasno pričajo kako cvete še pri vo-jastvu trpinčenje, koliko je pa primerov, ko si nihče ne upa naznaniti siroveže. In te številke so tudi zgovoren dokaz, od kje prihaja neve-selje do službovanja in zakaj so ravno v naši armadi samomori tako pogosti.

— Socialna politika v občini. Mesto Fran-kobrod ob Majnu izdaja leto za leto večje vsote, da dobiva revna šolska mladina tope-l zajtrk. Pretečeno leto je izdala v ta namen 25.000 mark ali 30.000 kron. Na zadnji sei mest-nega zastopa je pa predlagal sodrug Heiden, naj preskrbi občina revni šolski mladini tudi opoldanski obed. Nato je predlagal šolski od-sek, naj pooblasti občina otroška zavetišča, da bodo revnim otrokom preskrbovala tope-l obed, stroške pa naj prevzame mestna blagajna. Ta predlog bo brezdvomno odobril občinski odbor.

— Odborova seja podružnice lesnih delav-cov bo v četrtek dne 5. t. m. točno ob 6. zvečer v društvenem lokalu. Ker je to zadnja seja pred občnim zborom, pozivamo odbornike in nadzornike, da se te seja zanesljivo udeležijo. — Občni zbor podružnice lesnih delavcov bo v nedeljo dne 8. februarja točno ob 9. do-poldne v salonu gostilne pri »Levu« na Marije Terezije cesti. Dnevni red: Čitanje zapis-ke zadnjega občnega zbora; poročilo funkcion-jev; volitev odbora in nadzrstva; volitev ta-rifnega odseka; predlogi in nasveti. Dolžnost vsakega mizarja je, da se zanesljivo udeleži občnega zbora.

— Društvo železniških uslužbencev za vzajemno podpranje ob smrti v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 8. svečana t. l. ob 9. dopoldne v steklenem salonu kolo-dnege restavracije (Jos. Schrey), vhod skozi vrt, z običajnim dnevnim redom. Č. gg. člane vabimo na mnogobrojen obisk. — Odbor.

— Društvo jugoslovanskih uradnikov de-narnih zavodov. Kraljeva skupina v Ljubljani, priredi v sredo 4. t. m. ob 8. zvečer v restav-raciji Schmidt (prej Fiala) v Gradišču prija-teljski sestanek, na katerem predava tov. Šker-binec o tem: Promet in trgovina v Iliriji ob ča-su francoske okupacije. Tovariši, udeležite se vsi tega poučnega sestanka! Odbor.

— Pogreb gledališkega mojstra Waldsteina je bil včeraj ob 3. popoldne iz kapele pri Sv. Krištofu na pokopališču pri Sv. Križu. Razun sorodnikov so se pogreba udeležili igralci z gledališkim ravnateljstvom, tehnično osebje, bivši vodje gledališča, zastopniki Dramatičnega društva, občinske gledališke komisije itd. Pri Sv. Krištofu in pri slovesu je pel gledališki zbor.

— Umrli so v Ljubljani: Terezija Schwei-ger, služkinja, 40 let. — Marija Fajdiga, žena vpok. železniškega sprevodnika, 70 let. — Hin-ko Wimmer, sin železn. uslužbenca, 2 meseca. — Marija Plankar, tovarniška delavka, 21 let.

— Izgubljene stvari od 16. do 31. januarja 1914: Zlat uhan z 1 obeskom, galoša, črna denarnica z 2 kronami, 2 šolski izpričevali in 1 rojstni list na ime Detela, zlati zaponka z murčki, zelenkasta denarnica, 41 do 42 K, črna denarnica s 3 K 07 vin., konjsko ogrinjalo, črni mufl, bankovec za 10 kron, par novih klobu-čevinastih čevljev, lovski pes srednje veliko-sti, denarnica z 10—11 K, knjižica za prejema-

## Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

Ustanovljena leta 1881. v Ljubljani Ustanovljena leta 1881.

obrestne hranilne 4 3/4 0 brez odbitka rent-vloge po čistih 4 4 0 nega davka.

Rezervni zaklad znaša nad 800.000 K

Nekaj glavnih prizorov: Infanterijskih krogelj strelj v prsi. — Strašne rane, ki jih povzročajo dum-dum krogelje. — Strelj v stegna. — Strelj v lakti. — Bajonetni ubodi. — Ranjenec ki ga je ranilo 8 delov granate. — Del lobanje odstranjen. — Pogreb mrtvih. — Vojni grobovi. — Boj pri Džumaji. — Naskoki. — Šrapnelni ogenj. — Naskok kavalerije. — Artilerija strelja. Kako zadevajo šrapneli in gran te.

Radi velikih nabavnih stroškov nekoliko zvišane cene.

(Dalje.)

»Mogoče — morda je vse to res. Toda povejte sedaj sami, kaj je to ljubezen! Saj vendar gre, če se odločiva, za vse življenje — za vse moje in vaše življenje. In jaz ne vem, ali vas imam dovolj rada in ali imate vi mene radi? Tam ti-le,« je s pogledom pokazala na estrado. »vsi vidijo v meni bogato nevesto in precej bi se izgubili, če bi se izpremenila v nevesto brez dote. Toda tudi vi, če bi vas popolnoma odbila, odidete in pozbite — in za par let, morda še prej, postanete čisto mirno soprogo druge ženske in morda boste z njo

## Zadnje vesti.

### KOROŠKI DEŽELNI ZBOR.

Celovec, 4. Včeraj se je otvoril koroški deželni zbor. Volitev Doberniga kot poslanca trgovske zbornice se je odobrila. Deželni glavar grof Aichelburg - Labia je v daljšem govoru razložil delovni program deželnega zbora. Dejal je, da tudi sredstva, ki jih dobi dežela z državnimi predložitvami ne bodo zadostovala, da se pokrijejo izgube zadnjih let. Na to ni misliti, da bi se dovolile kakšne nove večje potrebe. Potem je naštel daljšo vrsto predlogov, ki jih bo moral deželni zbor rešiti poleg proračuna.

### GORNJEAVSTRIJSKI DEŽELNI ZBOR.

Linec, 4. Deželni zbor, ki že dve leti ni zasedal, je bil včeraj ob 4. popoldne tvoren.

### SLEZKI DEŽELNI ZBOR.

Opava, 4. Deželni glavar grof Larisch je včeraj popoldne ob 4. otvoril deželni zbor z daljšim govorom.

### MORAVSKI DEŽELNI ZBOR.

Brno, 4. Po daljši pavzi je bil deželni zbor včeraj popoldne tvoren. Po daljšem govoru deželnega glavarja grofa Serenijila so se opravile razne formalnosti. Prihodnja seja bo danes ob 11. dopoldne.

### TOŽBA GOSPE SIMICSEVE.

Dunaj, 4. Včeraj se je nadaljevala sodnijska obravnava o tožbi majorjeve soproge pl. Simicse za dedščino po nadvojvodu Ernstu. V tej tožbi je šlo v glavnem za to, da dokaže gospa Simicseva, rojena grofica Wallburg, da je res prava zakonska hči pokojnega nadvojvode Ernsta. Za pričo je gospa Simicseva navedla grofa Strachwitza, ki je bil najboljši prijatelj nadvojvode Ernsta. Grof Strachwitz je sicer obljubil nadvojvodu Ernstu, da ne bo ničesar izdal, ker ga sodišče tirja izpoved od njega, zato je izpovedal pod prisego. Nato je sodnik razglasil sodbo: Grof Strachwitz je primoran, da izpove pod prisego o premoženjskih razmerah nadvojvode Ernsta. Tožiteljica, da ima zasebno-pravni interes pri tej tožbi in da je hotela dokazati, da je nadvojvoda Ernst res njen oče. Ta dokaz se ji je posrečil. Po razsodbi je izjavil grof Strachwitz, da bo dal takoj potrebna pojasnila o premoženju nadvojvode Ernsta. Njegova pojasnila v tej zadevi so prav obširna. (Nadvojvoda Ernst se je bil poročil v Ljubljani z materjo gospe Simicseve, ko je bil tukaj vojaški poveljnik.)

### POLJAKI IN RUSINI.

Lvov, 4. Razprave o volilni reformi za Galicijo so zopet dospeli na mrtvo točko, ker zahtevajo Rusini v Lvovu zase en mandat za deželni zbor. Poljaki nočejo tega na noben način dovoliti, češ da ta mandat ni bil dogovorjen v paktu z Rusini. Včeraj se je pogajanje prekinilo in nastala je nevarnost, da se zaradi enega mandata razbije vsa sprava.

### ČEŠKO - NEMŠKA SPRAVA.

Vlada čaka.

Dunaj, 4. Češki namestnik knez Thun se je včeraj pripeljal iz Prage in je konferiral z ministrskim predsednikom ter z ministrom za notranje zadeve. Vlada ne namerava v bližnjem času storiti nobenega koraka, ampak počaka, kakšno stališče zavzamejo stranke glede na material, ki jim ga je predložila vlada.

### DOMOBRAVSKA BRIGADA GRE V PULJ.

Dunaj, 4. Poveljništvo 44. domobranske brigade bo premeščeno iz Ljubljane v Pulj, kjer že pripravljajo pisarniške prostore.

### HRVATJE V OGRSKEM PARLAMENTU.

Budimpešta, 4. Hrvaški delegati za budimpeštanski državni zbor so imeli včeraj dopoldne konferenco pod predsedstvom poslanca dr. Mazuranića, ki je toplo pozdravil navzočega bana barona Skerleca in hrvaškega ministra grofa Pejačevića. Nato je poslanec Pribečević prečital načrt izjave, ki jo naj hrvaška delegacija danes poda na seji poslanske zbornice. Potem je bila izjava izročena posebnemu odseku, da jo definitivno redigira. Izjava spominja na to, da je l. 1907. nastal med Hrvaško in Ogrsko spor zaradi železničarske pragmatike in prisilil hrvaško - srbsko koalicijo, da je izostala iz ogrske poslanske zbornice. Modro spoznanje grofa Tisze je omogočilo koaliciji, da zopet nadaljuje svoje delo v poslanski zbornici. (Lepo so se že naučili kadiati v tem kratkem času, kar so vladna stranka!) Delegati hrvaškega sabora pa morajo naglašati svoje neizpremenljivo stališče, da je hrvaščina tudi za železnice na Hrvaškem uradni jezik. Za to stališče bodo Hrvatje v poslanski zbornici energično nastopali.

### Banket.

Budimpešta, 4. Snoch po večerni seji je hrvaški klub priredil v hotelu Kontinental slavnosten banket na čast banu Skerlecu in ministru Pejačeviću.

### Stari madjarini.

Budimpešta, 4. Splošno pozornost je zbudilo, da se današnje seje hrvaške delegacije ni udeležil noben staromadjarini delegat.

### Kaj je s paktom?

Budimpešta, 4. Neki sotrudnik »Az Estsa« je včeraj obiskal hrvaškega bana barona Skerleca in ga vprašal, kako bodo Hrvatje postopali v ogrski poslanski zbornici. Skerlec je odgovoril, da sklenejo to Hrvatje sami na svoji konferenci. Na vprašanje, če so vesti o tajnem paktu resnične, je ban Skerlec odgovoril: »Ko se je ta vest prvič pojavila, se mi ni zdelo vredno, da bi jo demantiral. Najodločneje izjavljam, da ni ne tajnega ne javnega pakta. Ministrski predsednik se je hotel poučiti o hrvaških razmerah, pa je sam vprašal vodilne politike za njih želje in potem določil tiste predmete pritožb ki se morajo odstraniti, da se omogoči sporazum.«

### TISZA IN RUMUNI.

Budimpešta, 4. V pogajanju Rumunov z ministrskim predsednikom je nastal ugoden preobrat. Odbor desetorice, ki je vodil razprave v imenu rumunske narodne stranke, je sprejel zadnje ponudbe grofa Tisze. Rumunski pakt je s tem zagotovljen, ker je nedvomno, da odobri rumunska narodna stranka pogodbo. Glavni točki pakta sta sledeči: 1. Rumunske obšine se ne podložijo novi madjarski grško - katoliški škofiji v Hajdudorogu; 2. Rumunska narodna stranka dobi štiriindvajset mandatov.

### OBČINSKE VOLITVE V SRBIJI.

Belgrad, 4. O izidu občinskih volitev v Srbiji poročajo oficijelno: V 922 občinah so zmagali staroradikalci, v 343 občinah mladoradikalci, v 144 nacionalisti, v 86 naprednjaki in v 15 občinah socialisti. Iz 40 občin še niso znani izidi.

### O ESADOVI DEMISIJI.

Valona, 3. Zanimive odobnosti o Esadovem odstopu so sedaj znane. V noči od 29. na 30. januarja je priplula avstrijska križarka »Panther« pred Drač. Ko so ga jutraj obiskali časnikarji, je bil Esad silno razburjen in dejal jim je: »Ne bom se uklonil, in tudi ne smem se. Tega mi ne dovoljuje moja čast. Nočem, da bi me postavljali z izmajlom Kemalom v eno vrsto. Vsi so me izdali, tudi Italija.« Opomnili so Esada, da je obljubil kontrolni komisiji, da odstopi. Esad je nato še pripomnil, da ga veseli to, da je bojna ladja, ki mu bo odvzela njegovo moč, avstrijska, a ne italijanska. Ob devetih dopoldne sta se zglasila pri Esadu angleški in nemški komisar in konferirala z njim dve uri. Esad tudi sedaj ni hotel vedeti ničesar o odstopu, nato sta mu pa komisarja izročila ultimatum: Če ne odstopi tekom 5 ur, bodo pripule pred Drač bojne ladje veselj. Popoldne je poslal Esad svojega prijatelja Frašeri bega h kontrolni komisiji z naslednjim predlogom: Vda se volji v veliki odstopi; da pa se varuje njegov ugled in njegova čast, naj postavijo njega na čelo deputacije, ki bo ponudila princu Wiedu albanski prestol. Ta predlog je sprejela kontrolna komisija in ob petih popoldne sta prišla k Esadu zopet dva člana kontrolne komisije. Danes je odšla vsa kontrolna komisija iz Valone v Drač, kjer bo Esad oficijelno proglasil svojo demisijo.

### BOJI OB GRŠKO ALBANSKI MEJI.

Valona, 4. Senkal so prišla poročila, da so bili boji pri vasi Skeapar ob grško-albanski meji med grškimi četaši in albanskimi orožniki. Manjši boji med albanskimi orožniki in grškimi četaši ob južnoalbanski meji so na dnevnem redu. Da ne nastanejo resnejše komplikacije, so dobili albanski orožniki ukaz, da morajo ostati v defenzivi in se odtegovati ofenzivi nasprotnikov.

Atene, 4. Iz Frasarija v Epiru poročajo, da so bili predvčerajšnjim iznova spopadi pri Sopolisu in da so Grki operirali tudi z artilerijo. Albanci so nato odšli.

### WIEDOV TAJNIK.

Drač, 4. Slišati je, da bo avstroogrski podtajnik Buchberger, ki je sedaj v Janini in je zastopal težko bolnega generalnega konzula Bilinskega pri odmerjenju južno albanske meje, imenovan za privatnega tajnika princa Wieda. (Ali je to tudi uspeh Avstrije?)

### VOLITVE ZA FRANCOŠKI PARLAMENT.

Pariz, 4. Nove volitve za francoski parlament so določene na zadnjo nedeljo v aprilu, to je 26. aprila. Parlament bo zaključen sredi marca in bo takrat rešil proračunski provizorij.

### GRŠKI MINISTRSKI PREDSEDNIK PRI CARJU.

Carskoje Selo, 4. Včeraj je sprejel car Nikolaj grškega ministrskega predsednika Venizelosa na avdijenci.

### REAKCIJA V ALZACIJI.

Berlin, 4. Za namestnika v Alzaciji - Loreni prihaja sedaj baje v prvi vrsti višji predsednik Porenške provincije in bivši finančni minister baron Rheinbaben v pošte. Rheinbaben velja za zaupnika konservativcev.

### OBTOŽNICA PROTI MIELEZYNSKEMU.

Poznanj, 4. Državno pravdnštvo toži grofa Mielczynskega zaradi uboja v dveh slučajih in se postavlja na stališče, da je izvršil svoje dejanje v silni duševni razburjenosti brez preudarka.

### MEHIKA.

Novi Jork, 4. Iz San Diega poročajo, da so Huertovi vojaki v Tia Juana v Mehiki odpehali ponoči dva Amerikance v gore, kjer so jih najbrže ustrelili. Mehikanske oblasti zadržujejo vsako vest o usodi Amerikancev.

## Kapitalizem in cerkev.

Na kongresu anglikanske cerkve v Zedinjenih državah je govoril tudi socialistični škof Spalding iz Utahe. Če bi njegove globoko premišljene besede upoštevali tudi katoliški duhovniki v Evropi in Ameriki, bi jim to prav nič ne škodovalo. Škof Spalding je dejal med drugim:

»Molimo Boga v veliki cerkvi, kakršna je ta, v kateri smo zbrani, ali kar popolnoma pozabljamo na globoki prepad onkraj ceste. Gledamo bogato duhovniško obleko naših škofov in duhovnikov, ali prav nič ne mislimo na to, da imajo milijoni članov naše cerkve le cunjje za obleko. Tukaj razpravljamo o teoloških vprašanjih, imenih in rekih, pa pozabljamo na milijone ljudi, ki zastojajo zahtevajo mezdo, s katero bi lahko živeli. Razpravljamo o himnah in molitvah in pozabljamo, da ima na tisoče in tisoče naših someščanov pretežno srce, da bi peli, da je njihovo vero beda tako omajala, da so pozabili molitev. Brez pretiravanja lahko trdim, da znašajo letni dohodki vsakega udeleženca tega kongresa desetkrat več kakor povprečni zaslužek ameriškega delavca. To se pravi, da vsakdo od nas dobi na leto povprečno 3500 do 9500 dolarjev. Kako bi vam ugajalo, če bi morali živeti le z desetino te vsote? ... Če dobiva vera denarno podporo, tedaj prihaja ta podpora od dobičkov kapitalistov, ne od mezd delavcev. Zato ostaja cerkev po sodbi razrednozavednega delavca le vsled daril kapitalistov, in cerkev omogočuje kapitalistom, da izjemajo revne. Tudi dohodki iz lastne cerkvene posesti so mogoči le vsled ropa iz preteklosti. Zato sili misleče delavce samospoštovanje, da zametujejo to organizirano krščanstvo kakor dobroto, kakor zaničujemo vsled samospoštovanja vsako dobroto. Delavec misli: Kapitalist plačuje duhovnika, torej je kapitalist njegov gospod. Ali ne misli kapitalist prav tako? Kaj naj torej stori

cerkev? Sprejme naj resnico, ki jo je razkrila delavska demokracija: Da je delo, ne pa kapital, temelj produkcije. Zahtevam, da gre cerkev v boj proti kapitalističnemu sistemu, ker kapitalistični sistem izkorišča moč, žene, celo otroke.«

Dobro je označil škof Spalding cerkev v službi kapitalizma. Ali najbrže bo ostal njegov klic brez odmeva pri sobratih v talarju, nekaj težko bi bilo cerkvi živeti brez kapitalizma. Cerkev je dandanes preslaba, da bi živela iz lastne moči, zato se mora oprati na drugo silo, kar pa seveda brez protiuslug ne gre. Zato pa uči cerkev: Hlapci in gospodje morajo biti, delavec bodi podložen svojemu gospodarju...

Odgovorni urednik Ethin Kristan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.



### Dober tek

Je dobra stvar!  
Zanemarjaj je nikar!

### Dober tek

imaš vsak dan, ako živiš



Želodčni likér »FLORIAN« je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamenjaval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

## Veliki pustni korso

Slavčeva .: maskarada

pustno nedeljo 22 februarja v veliki dvorani hotela »UNION«.

V blagohotno uvaževanje! Da se izogne vsem nečestitostim, se letos osebna vabila ne bodo razpošiljala, ter je pristop splošen. Le maske naj pri nakupu vstopnic javijo svoje ime. Vstopnina za člane in maske 1 krono, za nemaskovane 2 krono. Predprodaja vstopnic v trafikah, Česarkove v Selenburgovi ulici in v trgovini gosp. L. Cerneta v Wolfovi ulici. — Podrobnosti o maskaradi glej društvene vesti.

## Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta števil. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev



in stroje za pletenje  
(Strickmaschinen)  
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.



Ceniki se dobe zastoj in franko.

## Peter Kozina & Ko.

## Tovarna čevljev v Tržiču

(Gorenjsko)

(najmodernejše podjetje monarhije)



Vaslove znanika.

Otvoril sem lastno prodajalno

LJUBLJANA

na drobno **Breg 20** na debelo

v Cojzovi hiši.

Potniki  
v severno in južno AMERIKO  
se venijo sedaj le po domači avstrijski pragi  
**AVSTRO-AMERIKANA**  
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro  
najnovejši brzoparniki z dvema vrhincama, električne razsvetljave,  
brezličnim hranojem, na katerih je za vsakega potnika prostora, da  
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, pastije, kopej itd.



Odhod parnikov:  
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.  
Trst-New-York, vsako soboto.  
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.  
Trst-Kanada, vsak mesec.  
Vsekovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni  
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:  
**SIMON KMETETZ, Ljubljana,**  
Kolodvorska ulica šte. 26.

## Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom  
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov  
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.  
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter  
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog  
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najraje zaupa  
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

## Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva  
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.  
Hlebi po 1.75 kg veljajo  
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah  
„Konsumnega društva za Ljub-  
ljano in okolico“. — Člani,  
segajte po njem!

## Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu ob-  
činstvu pri nabavi vsakovrst-  
nega pohištva, ki ga izdeluje  
v lastni, najmoderneje oprav-  
ljeni tovarni na Glincah pri  
Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga  
v mizarstvo stroko spadajoča  
dela.

Delo je vedno solidno,  
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-  
pošlje brezplačno v najkraj-  
šem času.

# Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-  
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5<sup>1</sup>/<sub>2</sub> 0** od dne vloge  
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.  
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski  
nasip; v Šiški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Tržiču,  
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

**Pekarna v Spod. Šiški, Celovška cesta.**

Nadzorstvo.

Načelstvo.